

готовность будущих работников сферы услуг – это фундамент профессиональной подготовки, которая определяет ее профессионализм, дает возможность реализовать себя в конкретной деятельности, способствует самосовершенствованию и саморазвитию специалиста.

Ключевые слова: профессиональная готовность; профессиональная деятельность; профессиональная подготовка; сфера услуг.

ZABLOTSKA IRYNA. Readiness for professional activity of future specialists in the sphere of services as a pedagogical problem.

For today service business, which requires skilled employees with the high level of general culture, productive tasks capable creatively to think and constantly promote the professional level prepared to the decision of difficult, becomes perspective industry of economy. Therefore the problem of readiness to professional activity of future specialists of service business becomes actual and requires an urgent decision.

In the article maintenance and structure of readiness are investigational to professional activity of future specialists of service business. In understanding of maintenance of concept "readiness" an author is consider different scientific approaches in relation to his essence. Basic structural components of readiness is distinguished and described to professional activity: motivational, semantic, operation, communicative. Criteria, necessary for establishment of level of readiness to professional activity of future specialists of service business, are marked. Professional readiness of future workers of service business – it foundation of professional preparation which determines her professionalism enables to realize itself in concrete activity, assists self-perfection and саморозвитку of specialist.

Keywords: professional readiness; professional activities; training; services.

УДК 371.134:373

Западинська І. Г.

МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

В статті розглянуто проблеми мотивації до навчання в умовах модернізації системи освіти в Україні. На сучасному етапі розвитку Європейського простору вищої освіти важливим викликом є запровадження стандартів, рекомендацій і основних інструментів, що сприятимуть сумісності, порівнянності, визнанню періодів і термінів підготовки фахівців. У галузі педагогічної освіти це – підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів, вдосконалення їх компетенцій відповідно до сучасних вимог з метою забезпечення сталого розвитку системи вищої освіти і держави; розроблення і запровадження професійних стандартів як основи для модернізації державних освітніх стандартів (навчальних програм, навчальних планів) з метою підвищення якості змісту професійної освіти і навчання та приведення його у відповідність до вимог роботодавців. Однією з головних ланок реформи освіти в Україні є модернізація процесу підготовки педагогічних кадрів. Тому метою нашої роботи визначено – дослідити мотивації до навчання студентів за європейськими стандартами.

Ключові слова: модернізація освіти, педагогічна освіта, професійна підготовка, ринок праці, освітній фактор.

У наш час Україна вступила у відповідальний етап побудови нової держави, де забезпечення права на освіту, на працю, на вільний вибір професії, на здоров'я, соціальне забезпечення, як і на життя, стає основним правом кожної людини, гарантованим державою. "Назустріч людям" названа урядова програма [7]. У більшості розвинених країн роль держави у сфері соціальних послуг вища, ніж у інших сферах економіки, а в освіті державний сектор займає домінуючу позицію.

Дослідженню освіти, формуванню інтелектуального потенціалу людського капіталу в останні роки приділяється значна увага науковців. У їх числі варто виділити праці Є. М. Жильцова, В. І. Куценко та ін. [1, 2].

Йде пошук шляхів удосконалення системи фахової освіти, перетворення її в інвестиційно-привабливу сферу діяльності. У травні 2005 р. Україна підписала Болонську декларацію і вступила в Болонський процес, що сприятиме просуванню нашої освіти на міжнародній арені, зростанню якості людського капіталу. Загалом, визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є якість підготовки фахівців, зміцнення довіри між суб'єктами освіти, відповідність європейському ринку праці, мобільність, сумісність кваліфікації на вузівському та післявузівському етапах підготовки, посилення конкурентоздатності Європейської системи освіти. Ці вимоги співвідносні з програмою розвитку вищої освіти України [5; 6].

Входження освіти й науки України в європейське інформаційне та освітнє поле є вагомим чинником економічного, соціального, інтелектуального, інноваційно-технологічного та культурного розвитку країни.

В Україні, як і в усьому світі, зростає роль освіти у розвитку економіки, здійсненні соціально-економічних перетворень. Неухильно зростає освітній рівень населення. Якщо у 1959 р. на 1000 осіб повну вищу освіту мав 21 чол., то за матеріалами останнього перепису – 129, неповну вищу – відповідно 55 і 177 [8; 9].

Проте має місце відсутність адекватної реакції професійної освіти на потреби ринку праці. Переважна більшість випускників вищої школи (до третини) не працевлаштовується за спеціальністю. Потреба в професійній освіті особливо відчутною стала в умовах формування ринкових відносин. Адже на ринку праці до тих, хто шукає роботу, ставляться відповідні вимоги. Отримання фахової підготовки дозволяє людині нагромадити капітал своєї особистості, працевлаштуватись, здобути впевненість у собі. Особливу велику впевненість у цьому надає вища освіта, яка останнім часом стала надзвичайно жаданою не лише у нашій країні, а й у світі. Достатньо зазначити, що за роки незалежності кількість студентів в Україні у розрахунку на 10 тис. жителів зросла майже втричі [3].

Проте, на сьогоднішній день мають місце, поряд з позитивними зрушеннями, негативні тенденції в розвитку освітянських послуг та погіршення якості підготовки кадрів. Цьому сприяло відкриття численних філіалів (без належної матеріально-технічної та кадрової бази), недержавних вузів, "комерційних груп". Особливу тривогу викликає якість

освіти в заочних і екстернатних відділеннях як у державних, так і недержавних вузах. Проблема якості підготовки стосується і денних відділень. Останнім часом переважна більшість студентів денних відділень поєднують навчання з трудовою діяльністю, що не дозволяє їм повноцінно навчатись. Зростання масштабів підготовки кадрів шляхом розвитку заочного навчання, зниження вимог до студентів денних відділень деформує ринок освітніх послуг.

Освітній фактор виступає одним з найважливіших довгострокових рушіїв цього процесу. Тому назрілою є проблема модернізації освіти. Адже нині має місце нерозвиненість неперервної освіти як механізму забезпечення поточних і перспективних потреб суспільства, що динамічно розвивається та економіки в професійних кадрах необхідної кваліфікації; неадекватність існуючих освітніх стандартів сучасним вимогам; зниження якості освіти при масовому охопленні молоді вищою освітою. Тому необхідність суттєвого підвищення якості професійної підготовки є однією з найгостріших проблем.

Усвідомлення важливості цього фактора втілювалося в започаткуванні Болонського процесу – підписанням у м. Болонья у 1999 році 33-ма країнами Європи угоди про інтеграцію вищої освіти різних країн світу. У 2003 році в Болонському процесі брали участь 40 країн Європи. Не включеними залишались Білорусь, Молдова, Монако, Сан-Марино і Україна. Україна отримала статус спостерігача у Болонському процесі, йшла шляхом підписання двосторонніх угод у процесі Інтеграції до Європейського освітнього простору. Перевагою Болонського процесу є визначення та оцінка стандартів якості вищої освіти по всій Європі. Болонський процес передбачає комплекс взаємопов'язаних заходів, направлених на зближення освітніх систем і способів оцінки якості знань в країнах Європи. Його метою є надання студентам свободи у виборі місця і програми навчання, полегшення працевлаштування на європейському ринку праці. На конференції міністрів освіти у Норвегії у 2005 р. українська делегація підписала угоду про приєднання України до Болонського процесу, а з 2010 р. вища освіта в нашій державі має перейти на Європейські стандарти. Це позитивно позначиться не лише на якості підготовки кадрів, але й на формуванні в Україні інноваційної моделі економічного розвитку. Це вимагає розв'язання низки методологічних проблем [11].

Зараз дослідникам вже не доводиться сумніватися в тому, що успішність студентів залежить в основному від розвитку учбової мотивації, а не тільки від природних здібностей. Між цими двома чинниками існує складна система взаємозв'язків. За певних умов (зокрема, при високому інтересі особи до конкретної діяльності) може включатися так званий компенсаторний механізм. Недолік здібностей при цьому заповнюється розвитком мотиваційної сфери (інтерес до предмету, усвідомленість вибору професії та ін.), студент добивається великих успіхів.

Проте справа не тільки в тому, що здібності і мотивація знаходяться в діалектичній єдності, і кожен з них певним чином впливає на рівень

успішності. Дослідження, проведені у вузах, показали, що сильні і слабкі студенти відрізняються зовсім не за інтелектуальними показниками, а по тому, в якому ступені у них розвинена професійна мотивація. Звичайно, з цього зовсім не виходить, що здібності не є значущим чинником учбової діяльності. Подібні факти можна пояснити тим, що існуюча система конкурсного відбору у вузи, так або інакше, проводить селекцію абітурієнтів на рівні загальних інтелектуальних здібностей. Ті, хто витримує відбір і потрапляє в число першокурсників, в цілому володіють приблизно однаковими здібностями. В цьому випадку на перше місце виступає чинник професійної мотивації; одну з провідних ролей у формуванні "відмінників" і "трієчників" починає грати система внутрішніх спонукань особи до учбово-пізнавальної діяльності у вузі. У самій сфері професійної мотивації найважливішу роль відіграє позитивне відношення до професії, оскільки цей мотив пов'язаний з кінцевою метою навчання [10].

Стосовно учбової діяльності студентів в системі вузівської освіти під професійною мотивацією розуміється сукупність чинників і процесів, які, відбиваючись в свідомості, спонукають і направляють особу до вивчення майбутньої професійної діяльності. Професійна мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму і особи, оскільки тільки на основі її високого рівня формування, можливий ефективний розвиток професійної і утвореної культури особи.

При цьому під мотивами професійної діяльності розуміється усвідомлення предметів актуальних потреб особи (здобування вищої освіти, саморозвитку, самопізнання, професійного розвитку, підвищення соціального статусу тощо), учбових завдань, що задовольняються за допомогою виконання, і спонукають його до вивчення майбутньої професійної діяльності [12].

Якщо студент розбирається в тому, що за професію він вибрав і вважає її гідною і значущою для суспільства, це, безумовно, впливає на те, як складається його навчання. Дослідження, проведені в системі початкової професійної освіти і у вищій школі, повністю підтверджують це положення. Вища освіта включає не лише професійну підготовку студента, але і його соціальний, інтелектуальний і культурний розвиток, який дає значний позитивний ефект для суспільства в цілому.

Однак найважливіше положення Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат: знання й уміння випускників повинні бути застосовані і практично використані на користь усієї Європи. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути затребувані європейським ринком праці, а професійне визнання кваліфікацій має бути спрощене. Для забезпечення визнання кваліфікацій планується повсюдне використання Додатка до диплома, який рекомендований ЮНЕСКО. Таким чином, введення загальноєвропейської системи гарантії якості освіти, кредитної системи накопичення, легко доступних кваліфікацій тощо, сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти.

Використана література:

1. Жильцов Е. Н. О концептуальных подходах к реформированию механизма финансирования российского высшего образования / Е. Н. Жильцов // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2004. – № 3. – С. 6.
2. Куценко В. Соціально-економічна модифікація в контексті побудови соціальної держави в Україні / В. Куценко // Економіка України. – 2004. – № 11. – С. 77-86.
3. Мониторинг профессиональной подготовки кадров на рынке образовательных услуг // Проблемы теории и практики управления. – 2004. – № 4. – С. 96-100.
4. Мониторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2003 рік. – Київ, 2004. – 252 с.
5. Повний текст Болонської Декларації // <http://www.mon.gov.ua/education/higher/bolon>
6. Пріоритети розвитку вищої освіти в Україні в руслі загальноєвропейських тенденцій // Стратегічна панорама. – 2004. – № 3. – С. 165-168.
7. Назустріч людям: Програма діяльності Кабінету Міністрів України. – Київ, 2005. – 63 с.
8. Рівень освіти населення України. За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року. – Київ : Держкомстат, 2003. – 218 с.
9. Статистичний щорічник України за 2003 р. – Київ : КОНСУЛЬТАНТ, 2004. – С. 349.
10. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учебное пособие / С. Д. Смирнов. – Москва : Издательский центр “Академия”, 2001. – 304 с.
11. Трілленберг Г. М. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови “нової економіки” / Г. М. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – № 4.

References:

1. Zhiltsov Ye. N. O kontseptualnykh podkhodakh k reformirovaniyu mekhanizma finansirovaniya rossiyskogo vysshego obrazovaniya / Ye. N. Zhiltsov // Izvestiya Sankt-Peterburgskogo universiteta ekonomiki i finansov. – 2004. – № 3. – S. 6.
2. Kutsenko V. Sotsialno-ekonomichna modyfikatsiia v konteksti pobudovy sotsialnoi derzhavy v Ukraini / V. Kutsenko // Ekonomika Ukrainy. – 2004. – № 11. – S. 77-86.
3. Monitoring professionalnoy podgotovki kadrov na rynke obrazovatelnykh uslug // Problemy teorii i praktiki upravleniya. – 2004. – № 4. – S. 96-100.
4. Monitorynh sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy za 2003 rik. – Kyiv, 2004. – 252 s.
5. Povnyi tekst Bolonskoi Deklaratsii // <http://www.mon.gov.ua/education/higher/bolon>
6. Priorytety rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini v rusli zahalnoievropeiskykh tendentsii // Stratehichna panorama. – 2004. – № 3. – S. 165-168.
7. Nazustrich liudiam: Prohrama diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. – Kyiv, 2005. – 63 s.
8. Riven osvity naseleння Ukrainy. Za danymy Vseukrainskoho perepysu naseleння 2001 roku. – Kyiv : Derzhkomstat, 2003. – 218 s.
9. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2003 r. – Kyiv : KONSULTANT, 2004. – S. 349.
10. Smirnov S. D. Pedagogika i psikhologiya vysshego obrazovaniya: ot deyatelnosti k lichnosti: Uchebnoe posobie / S. D. Smirnov. – Moskva : Izdatelskiy tsentr “Akademiya”, 2001. – 304 s.
11. Trillenberh H. M. Modernizatsiia osvity yak chynnyka liudskoho kapitalu u konteksti rozbudovy “novoi ekonomiky” / H. M. Trillenberh // Visnyk TANH. – 2005. – № 4.

ЗАПАДИНСКАЯ И. Г. Мотивации к обучению в условиях модернизации системы образования в Украине по европейским стандартам.

В статье рассмотрены проблемы мотивации к обучению в условиях модернизации системы образования в Украине. На современном этапе развития Европейского пространства высшего образования важным вызовом является внедрение стандартов, рекомендаций и основных инструментов, способствующих совместимости, сопоставимости, признанию периодов и сроков подготовки специалистов. В сфере педагогического образования это - подготовка научных и научно-педагогических кадров, совершенствования их компетенций в соответствии с современными требованиями в целях обеспечения устойчивого развития системы высшего образования и государства; разработка и внедрение профессиональных стандартов как основы для модернизации государственных образовательных стандартов

(учебных программ, учебных планов) с целью повышения качества содержания профессионального образования и обучения и приведения его в соответствие с требованиями работодателей. Одной из главных звеньев реформы образования в Украине является модернизация процесса подготовки педагогических кадров. Поэтому целью нашей работы определено – исследовать мотивации к обучению студентов по европейским стандартам.

Ключевые слова: модернизация образования, педагогическое образование, профессиональная подготовка, рынок труда, образовательный фактор.

ZAPADYNSKA I. G. Motivation for education in modernization of the education system in Ukraine by european standards.

The article deals with the problems of motivation to study in the conditions of modernization of the education system in Ukraine. At the current stage of development of the European Higher Education Area, the challenge is to introduce standards, recommendations and key tools that will promote compatibility, comparability, recognition of periods and terms of training of specialists. In the field of pedagogical education it is – preparation of scientific and scientific and pedagogical staff, improvement of their competences in accordance with modern requirements in order to ensure sustainable development of the system of higher education and the state; development and implementation of professional standards as a basis for the modernization of state educational standards (curricula, curricula) in order to improve the quality of vocational education and training content and bring it into line with the requirements of employers. One of the main parts of the reform of education in Ukraine is the modernization of the process of training pedagogical staff. Therefore, the purpose of our work is determined – to study the motivation to study students according to European standards.

Keywords: education modernization, pedagogical education, vocational training, labor market, educational factor.

УДК 378.141.5

Карпетян А. О.

**АНАЛІЗ SWOT ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
“SOFT SKILLS” СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

У статті на основі аналізу наукової літератури визначено поняття “soft skills” студентів немовних спеціальностей як сукупність професійно та соціально значущих умінь, котрі студенти опановують під час професійно-орієнтованого навчання у ВНЗ, зокрема на заняттях з іноземної мови. До “soft skills”, котрі співвідносяться з іншомовними мовленнєвими вміннями, належать уміння здійснювати міжособистісне та мережеве спілкування, співпрацювати та сприяти груповій динаміці, критично мислити та вирішувати проблеми. Інструментом оцінювання та розвитку “soft skills” визначено аналіз SWOT, котрий має як діагностичний, так і формувальний потенціал. Розкрито особливості застосування аналізу SWOT у процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. Сформованість цих умінь у студентів визначає їх сильні сторони (Strengths), їх відсутність або ситуативне виявлення – слабкі сторони (Weaknesses). Можливостями (Opportunities) розвитку “soft skills” визнано вибір комунікативно-спрямованого навчально-методичного забезпечення та організацію іншомовної мовленнєвої діяльності студентів на заняттях. Загрози (Threats)